

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1To/7/2024
Identifikačné číslo spisu:	9524100128
Dátum vydania rozhodnutia:	01.10.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Patrik Príbelský
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:9524100128.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a sudcov JUDr. Martina Bargela a JUDr. Emila Klemaníča na verejnom zasadnutí konanom 1. októbra 2025 v Bratislave v trestnej veci proti obžalovanému B. F. pre zločin rozširovania extrémistického materiálu podľa § 422b ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona a iné, prejednal odvolanie obžalovaného podané proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica, sp. zn. 14T/4/2024, zo 17. júna 2024

rozhodol:

Podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie obžalovaného B. F. z a m i e t a .

Odôvodnenie

Rozsudkom Špecializovaného trestného súdu, sp. zn. 14T/4/2024, zo 17. júna 2024 bol obžalovaný B. F. uznaný za vinného zo spáchania pokračovacieho zločinu výroby extrémistického materiálu podľa § 422a ods. 1 Trestného zákona a pokračovacieho prečinu rozširovania extrémistického materiálu podľa § 422b ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona, ktorých sa mal dopustiť na tom skutkovom základe, že:

1/ dňa 24.04.2023, 25.04.2023, 11.05.2023, 22.05.2023, 03.06.2023 a 01.07.2023, po tom, ako sám vo svojej stolárskej dielni opakovane vyrobil bližšie nezistený počet výrobkov z dreva - drevené srdcia, na ktorých bolo na ľavej strane vyobrazené logo politickej strany K. - Ľ. B. N. B. a na pravej strane nápis „Na stráž!“, z doposiaľ presne neustáleného miesta vo svojom verejne prístupnom profile, vedenom na internetovej sociálnej sieti www.facebook.com pod menom „B. F.“ (S./..H.E..F..X) postupne sprístupnil a zverejnil fotografiu, na ktorej sa nachádza drevené srdce, ktoré má vyobrazené na ľavej strane logo registrovanej politickej strany K. - Ľ.Á. B. N. B. a na pravej strane nápis „NA STRÁŽ!“, pričom heslo „NA STRÁŽ!“ predstavuje symbol Hlinkovej gardy, ktorá od vzniku prvej Slovenskej republiky - Slovenského štátu, potláčala základné ľudské práva a slobody vybraných skupín obyvateľstva,

2/ dňa 03.06.2023, 10.06.2023 a 04.07.2023, po tom, ako sám vo svojej stolárskej dielni opakovane vyrobil bližšie nezistený počet výrobkov z dreva - drevená tabuľa v tvare listiny s nápisom „Za Boha, za národ“, s vyobrazením dvojkríža na trojvrší, z doposiaľ presne neustáleného miesta vo svojom verejne

prístupnom profile, vedenom na internetovej sociálnej sieti www.facebook.com pod menom „B. F.“ (S./..H.E..F..X) postupne sprístupnil a zverejnil fotografiu, na ktorej sa nachádza drevená tabuľa v tvare listiny s nápisom „ZA BOHA, ZA NÁROD“ s vyobrazením dvojkríža na trojvrší, pričom heslo „ZA BOHA ZA NÁROD“ predstavuje symbol Hlinkovej gardy, ktorá od vzniku prvej Slovenskej republiky - Slovenského štátu, potláčala základné ľudské práva a slobody vybraných skupín obyvateľstva,

3/ dňa 13.09.2023 v čase od 07:03 hod. najmenej do 09:14 hod. na N. v blízkosti H. v meste D., okres D., v deň verejnej akcie s názvom „D. jarmok“ po tom, ako sám vo svojej stolárskej dielni opakovane vyrobil bližšie nezistený počet vyššie uvedených drevených srdc, ktoré malo vyobrazené na ľavej strane logo politickej strany K. - Ľ. B. N. B. a na pravej strane nápis „Na stráž!“ a drevených dosiek v tvare listiny s nápisom „Za Boha, za národ“ s vyobrazením dvojkríža na trojvrší, vo svojom predajnom stánku zabezpečil za svojej prítomnosti vystavenie stojana, na ktorom sa nachádzali dva uvedené drevené predmety a to jedno drevené srdce, ktoré malo vyobrazené na ľavej strane logo registrovanej politickej strany K. - Ľ. B. N. B. a na pravej strane nápis „NA STRÁŽ!“; spoločne s drevenou tabuľou v tvare listiny s nápisom „ZA BOHA, ZA NÁROD“ s vyobrazením dvojkríža na trojvrší za účelom, aby ich predal, pričom taktiež zabezpečil za svojej prítomnosti vystavenie tretieho dreveného predmetu srdca, ktoré malo vyobrazené na ľavej strane logo registrovanej politickej strany K. - Ľ. B. N. B. a na pravej strane nápis „NA STRÁŽ!“ za účelom, aby ho predal pred svojim predajným stánkom, ktoré heslá „NA STRÁŽ!“ a heslo „ZA BOHA ZA NÁROD“ predstavujú symbol Hlinkovej gardy, ktorá od vzniku prvej Slovenskej republiky - Slovenského štátu, potláčala základné ľudské práva a slobody vybraných skupín obyvateľstva.

Za to mu uložil podľa § 422b ods. 2 Trestného zákona, § 38 ods. 2, § 37 písm. h), § 36 písm. j) Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 3 roky. Podľa § 51 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona súd výkon trestu odňatia slobody podmienene odložil na skúšobnú dobu vo výmere 18 mesiacov a zároveň obžalovanému uložil probačný dohľad nad jeho správaním v skúšobnej dobe. Podľa § 51 ods. 3 Trestného zákona ďalej uložil obmedzenie spočívajúce v zákaze výroby, ponuky a predaja extrémistických materiálov a zverejňovania na verejných sociálnych sieťach príspevkov s extrémistickou tematikou. Podľa § 60 ods. 1 písm. a) Trestného zákona mu bol uložený aj trest prepadnutia vecí, a to:

- drevený výrobok so štátnym znakom, rozmer 55 x 35 cm v tvare listiny s dvojkrížom, s nápisom „ZA BOHA ZA NÁROD“;
- drevený výrobok v tvare srdca s logom politickej strany C. a nápisom „Na Stráž!“, rozmer 50 x 50 cm, tmavej farby, drevené;
- drevený výrobok v tvare srdca s logom politickej strany C. a nápisom „Na Stráž!“, rozmer 50 x 50 cm, svetlej farby, drevené.

Špecializovaný trestný súd svoje rozhodnutie odôvodnil v podstate nasledovne:

„Na základe vykonaného dokazovania súd vyhodnotil jednotlivé dôkazy, a to každý dôkaz samostatne, ako aj vo vzájomnom súhrne, rovnako tak dôkazy svedčiace v prospech, ako aj v neprospech obžalovaného, pričom takto vykonaným dokazovaním mal súd za nesporne preukázané, že obžalovaný sa žalovaných skutkov dopustil v mieste, čase a spôsobom ako mu to je kladené za vinu v bode 1., aj v bode 2. obžaloby prokurátora zo dňa 23.04.2024.

Jednotlivé skutkové zistenia uvedené v obžalobe obžalovaný nerobil spornými, uviedol, že zverejnil jednotlivé fotografie výrobkov - drevené srdce s vyobrazením uvedeným v obžalobe, ako aj fotografie výrobkov - drevenej tabule s vyobrazením uvedeným v obžalobe a rovnako tak, že dňa 13.09.2023 na jarmoku vo D. vo svojom predajnom stánku umiestnil na stojane uvedené drevené predmety, a to dve drevené srdcia, ktoré mali vyobrazené na ľavej strane registrovanej politickej strany K. - Ľ. B. N. B. a na pravej strane nápis „NA STRÁŽ!“ spoločne s drevenou tabuľou v tvare listiny s nadpisom „ZA BOHA, ZA NÁROD“ s vyobrazením dvojkríža na trojvrší, za účelom, aby ich predal, ako aj ďalšie srdce s vyššie uvedeným nápisom, rovnako tak za účelom predaja.

Na rozdiel od podanej obžaloby, kde vo výrokovvej časti je uvedené, že uvedené drevené výrobky predával, pričom vedel, že heslo „NA STRÁŽ!“ a heslo „ZA BOHA, ZA NÁROD“ predstavujú symbol Hlinkovej gardy, ktorá od vzniku 1. Slovenskej republiky - Slovenského štátu potláčala základné ľudské práva a slobody vybraných skupín obyvateľstva, obžalovaný na otázku, či má vedomosť o existencii

Hlinkovej gardy ako úderných oddielov Hlinkovej Slovenskej ľudovej strany, uviedol, že má len základné vedomosti čo sa učili v škole, že počas 1. Slovenskej republiky boli takéto, nevie, čo to bolo proste a vie, že sa diali aj zlé veci. Viac nevie, nezaujíma sa o to. Na otázku, či vie, aké heslá a symboly používala Hlinkova garda, uviedol, že nevie a nevie ani o tom, že Hlinkova garda používala ako pozdrav heslo „Na stráž!“ a na otázku, či má vedomosť, či bolo používané slovné spojenie „Za Boha, za národ“ predstaviteľmi Hlinkovej gardy, uviedol, že to videl len na pamätníkoch a má vedomosť o tom, že je to výrok Andreja Hlinku. Na otázku, z akého dôvodu spojil logo C. s tam uvedeným textom „Na stráž!“, uviedol, že to mal za vlastenecký pozdrav a C. je vlastenecká strana. Je jej členom, kandidoval za túto stranu do parlamentu, zúčastňuje sa snemov strany, buď keď bol okresný, krajský alebo celoslovenský snem. U členov strany používanie uvedených hesiel nepočul, na otázku, či má vedomosť, že bol niekto zo strany C. trestne stíhaný za používanie hesla „Na stráž!“ alebo slovného spojenia „Za Boha, za národ“, uviedol, že také veci nesleduje. Na svoju obhajobu uviedol, že jediným jeho motívom výroby drevených srdiec, ako aj drevenej listiny bolo zarobiť si peniaze pre svoje živobytie, aby mohol dôstojnejšie žiť a zaplatiť si aj liečbu, ktorá je finančne drahá. To bol jediný dôvod, pre ktorý výrobky vyrábala. V súvislosti s obhajobnými tvrdeniami obžalovaného bolo potrebné zodpovedať, či uvedené drevené srdcia a listina s uvedenými heslami predstavujú extrémistický materiál.

(.....)

Za účelom posúdenia charakteru uvedených hesiel „Na stráž!“ a „Za Boha, za národ“ bol v prípravnom konaní pripravený znalec z odboru Spoločenské a humanitné vedy, odvetvie Politický extrémizmus, ktorý vo vypracovanom posudku, okrem iného, uviedol, že materiál predostretá znalci na skúmanie predstavuje propagáciu ideového diskurzu historického nacizmu a súčasného konceptu neonacizmu. Tento koncept (ideový diskurz) je založený na báze rasizmu, xenofóbie a antisemitizmu. Na strane 11 posudku znalec uvádza, že v čase Slovenského štátu bola fráza „Na stráž!“ neformálne používaná ako pozdrav príslušníkov Hlinkovej gardy a je to fráza, ktorá je spájaná s krajne pravicovou politikou na Slovensku a býva označovaná za slovenskú verziu (obdobu) nemeckého „Heil Hitler“. Obdobne bolo užívané aj heslo „Za Boha, za národ“, pričom toto heslo je užívané aj časťou súdobej neonacistickej scény.

Znalec zdôrazňuje, že predostretú materiál, teda symboly, dobové obrazy a novotvary je potrebné hodnotiť ako jednotlivé, ale najmä vo vzájomných súvislostiach a v zmysle uvedenej metodológie vedeckého výskumu.

Na otázku v bode 2., ako sa dá materiál predostretá na skúmanie využiť, znalec odpovedá, že vo svojom komplexe je možné predostretú materiál využiť na podporu a propagáciu hnutí, ktoré sú zamerané na popieranie, alebo nabádanie na popieranie práv a slobôd na báze historického nacizmu a súčasného konceptu neonacizmu. U niektorých je využitie iným spôsobom v zásade úplne vylúčené aj bez zvláštneho metodologického spracovania a k tomuto vyhodnoteniu postačí priemerná inteligencia, zdravý rozum a bežná znalosť historickým skutočností a súdobých reálií.

Na otázku, aké organizácie a hnutia predostretú symboliku využívajú, znalec uviedol, že materiál môžu využiť organizácie a hnutia, ktorých ideológia je založená na báze neznášanlivosti, rasizmu, xenofóbie a antisemitizmu na prezentáciu svojich ideí, teda organizácie a hnutia, ktoré možno označiť ako súčasť súčasnej neonacistickej scény.

(.....)

Vo vzťahu k prijatiu záveru, či obžalovaným prezentované a na drevených výrobkoch, ktoré predával na uvedenom jarmoku a vyobrazenia ktorých prezentoval prostredníctvom sociálnej siete facebook na svojej stránke, sú extrémistickým materiálom v zmysle § 130 ods. 7 Trestného zákona, súd prihliadol na závery znaleckého posudku, na ktorých znalec zotrval aj pri svojom výsluchu na hlavnom pojednávaní, v tej časti, kde uviedol, že fráza „Na stráž!“ bola neformálne používaná ako pozdrav príslušníkov Hlinkovej gardy a je spájaná s krajne pravicovou politikou na Slovensku a býva označovaná za slovenskú verziu (obdobu) nemeckého „Heil Hitler“. Obdobne bolo užívané aj heslo „Za Boha, za národ“, pričom toto heslo je užívané aj časťou súdobej neonacistickej scény.

Za významnú považuje súd tú časť znaleckého posudku, kde znalec uvádza, že použil ako základnú metódu určenia spoločenskej nebezpečnosti komparačnú metódu, historickú a metódu diskurzívnej analýzy. (.....) Ďalej znalec uvádza, že z hľadiska spoločenskej nekorektnosti, nevhodnosti alebo závadovosti je v posudzovanom prípade potrebné posudzovať celkový kontext použitého slovného spojenia a konania. Dôležitá je väzba slovného vyjadrenia s tým spojeného konania s určitými pravidlami

a spoločnosťou komponovanými, zakázanými, či spoločensky neakceptovateľnými cieľmi, prípadne i hanobiace, či nenávisť podnecujúce vyznenie, podpory a propagácie hnutí smerujúcich k potláčaniu práv a slobôd človeka alebo súvislosť s určitým presvedčením páchatel'a, ktoré ho vedie k páchaniu protispoločenských aktivít odsudzovaných ako drvivou väčšinou verejnej mienky, tak odporujúci tradičným hodnotám demokratického štátu.

Zo záverov znaleckého posudku tak vo vzťahu k obidvom slovným spojeniam mal súd za preukázané, že uvedené slovné spojenia boli používané za Slovenského štátu príslušníkmi Hlinkovej gardy, ktorá predstavovala polovojenský poriadkový zbor zriadený v rámci Hlinkovej Slovenskej ľudovej strany ako pomocný orgán štátnych úradov, pričom za Slovenského štátu sa aktívne podieľala na perzekúciách Čechov, Rómov, Židov a demokraticky zmýšľajúcich Slovákov, neskôr aj na deportáciách židovského obyvateľstva. 28. októbra 1938 sa stala Hlinkova garda jedinou brannou organizáciou na slovenskom území.

S prihliadnutím na záver znalca, že fráza „Na stráž!“ je spájaná s krajne pravicovou politikou na Slovensku a býva označovaná za slovenskú verziu nemeckého „Heil Hitler“ a obdobne bolo užívané aj heslo „Za Boha, za národ“, pričom toto heslo je používané aj časťou súdobej neonacistickej scény, bol súdom prijatý záver, že uvedené slovné spojenia „Na stráž!“ a „Za Boha, za národ“, vzhľadom na vyššie uvedené závery, sú extrémistickým materiálom podľa § 130 ods. 7 písm. a) Trestného zákona, pretože obidva predstavujú (vo svojej forme obrazového vyhotovenia) heslá hnutia, ktoré v minulosti smerovalo k potláčaniu základných ľudských práv a slobôd.

Pri prijatí uvedeného záveru súd vychádzal aj z doterajšej súdnej praxe, ktorou bolo ustálené, že pozdravom „Na stráž!“ sa možno hlásiť k ľudáckemu režimu na Slovensku (1938 - 1945) a Hlinkovej garde, ktoré v minulosti potláčali základné práva a slobody osôb a hlásali rasovú, etnickú, národnostnú a náboženskú nenávisť. I keď sa znalci zhodli, že prednesený pozdrav má hlbšie korene a pôvodne nemal vyššie naznačený sprofanovaný význam (pozn. vyjadroval bdelosť, pripravenosť a podobne, už v roku 1919 ho používala Československá obec Sokolská, od 30. rokov 20. storočia Ústredie slovenských katolíckych skautov a aj po roku 1945 ho používali rôzne ilegálne antikomunistické skupiny) (uznesenie NS SR sp. zn. 5To 4/2020).

Vzhľadom na rovnaký charakter a vyššie prezentované závery znalca vo vzťahu k totožnosti uvedených slovných spojení „Na stráž!“ a „Za Boha, za národ“, súd dospel k záveru, že vyššie uvedenú argumentáciu najvyššieho súdu možno vzťahovať nielen na pozdrav „Na stráž!“, ale aj na heslo „Za Boha, za národ“, nakoľko takisto ním sa možno hlásiť k ľudáckemu režimu na Slovensku a k Hlinkovej garde.

Za významné považuje v tejto súvislosti súd aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 8Sr 1/2014 z 1. júna 2016, ktorým najvyšší súd práve pre používanie tohto pozdravu potvrdil rozhodnutie správnych orgánov o odmietnutí návrhu na registráciu OZ Ľudová stráž.

Vo vzťahu k obhajobným tvrdeniam obžalovaného, kde tento v podstate poprel, že by mal vedomosť o tom, že uvedené heslá používala v minulosti Hlinkova garda ako polovojenská organizácia Hlinkovej Slovenskej ľudovej strany a teda, že používanie uvedených hesiel predstavuje rozširovanie extrémistického materiálu, súd uvádza, že jeho obhajobným tvrdeniam, že sa o to nezaujímal a že jeho cieľom bolo iba vyrobiť a predat' uvedené výrobky, na ktorých zobrazil uvedené heslá preto, aby si zarobil, súd neuveril. Jeho obranu súd považoval za účelovú, v snahe vyhnúť sa trestnej zodpovednosti za spáchaný skutok, pričom tento záver prijal najmä s prihliadnutím na jeho vyjadrenie, že sa jedná o aktívneho člena politickej strany C., na činnosti ktorej sa zúčastňuje tak, že je účastný okresných, krajských stretnutí, prípadne snemov, pokiaľ mu to zdravotný stav dovoľí.

(.....)

Pokiaľ teda ide o obranu obžalovaného, ktorý uvádzal, že nevedel, že ide o extrémistický materiál, a teda sa ani nemohol žalovanej trestnej činnosti dopustiť, súd na základe vyššie uvedených úvah dospel k záveru o tom, že obžalovaný túto vedomosť o „malígnom“ charaktere uvedených hesiel mal a pre prípad, že tieto prostredníctvom ním vyrábaných výrobkov zobrazí, vedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť a pre prípad, že ho spôsobí, bol s tým uzrozumený. Z hľadiska zavinenia tak súd ustálil, že ide z jeho strany o konanie úmyselné, spôsobilé ohroziť záujem chránený Trestným zákonom, ktorým je ochrana pred výrobou a rozširovaním extrémistického materiálu.

(.....)

Na rozdiel od podanej obžaloby sa súd nestotožnil s právnou kvalifikáciou uvedenou v obžalobe v tom,

že svojím konaním naplnil zákonné znaky skutkovej podstaty prečinu prejavu sympatií k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422 ods. 1 Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť tým, že na mieste verejnosti prístupnom používaním hesiel prejavoval sympatie k hnutiu alebo ideológii, ktorá v minulosti smerovala k potláčaniu základných práv a slobôd, pretože súd má za to, že vykonaným dokazovaním neboli preukázané konkrétne skutočnosti, ktoré by mohli svedčiť pre prijatie záveru, že obžalovaný prejavoval sympatie k hnutiu alebo ideológii v minulosti potláčajúcim základné práva a slobody.

(.....)

Na rozdiel od obžaloby sa súd nestotožnil s právnou kvalifikáciou konania obžalovaného ako prechovávanía extrémistického materiálu podľa § 422c, pretože vzhľadom na uznanie viny zo spáchania pokračovacieho zločinu výroby extrémistického materiálu podľa § 422a ods. 1 Trestného zákona a zo spáchania pokračovacieho prečinu rozširovania extrémistického materiálu podľa § 422b ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona, jednočinný súbeh vyššie uvedených trestných činov s trestným činom podľa § 422c Trestného zákona nie je možný (okrem prípadu, že by vyrábaný a rozširovaný extrémistický materiál bol iný, ako extrémistický materiál prechovávaný).

(.....)

Pri úvahách o druhu a výmere trestu súd prihliadol na doterajšiu bezúhonnosť obžalovaného. V priestupkovom registri sú zaznamenané 4 priestupky na úseku dopravy. Pokiaľ ide o celkové správanie dospel súd k záveru, že nie je možné prijať záver, že by obžalovaný nežil riadnym spôsobom života, aj keď sa uvedených priestupkov dopustil. “

Proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu podal odvolanie obžalovaný. Argumentoval v podstate nasledovným spôsobom:

- prokurátor neunesol dôkazné bremeno a nebolo preukázané, že obžalovaný svojím konaním naplnil objektívnu a subjektívnu stránku skutkovej podstaty predmetných trestných činov extrémizmu;
- rozsudok Špecializovaného trestného súdu bol nezákonný a nedostatočne odôvodnený, čím bolo okrem § 168 ods. 1 Trestného poriadku porušené aj právo obžalovaného na spravodlivý súdny proces podľa § 2 ods. 7 Trestného poriadku;
- uložený trest bol neprimerane prísny, súd prvého stupňa mal použiť § 39 ods. 1 Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu, takto nezodpovedá zásade ultima ratio;
- namietal znalecký posudok znalca z 6. novembra 2023, ktorého zistenia a závery považoval za neúplné, neodborné, miestami protirečivé a neobjektívne;
- so znalcom sa nestotožnil predovšetkým s jeho názorom na heslá, za ktoré bol obžalovaný trestne stíhaný;
- zo strany súdu mu nebola umožnená otázka na znalca, ktorej odpoveď by mohla priniesť iný pohľad na tvrdené obžalovaným;
- obžalovaný drevenými výrobkami s rozporovanými nápismi rozhodne nenaplnil definíciu extrémistického materiálu podľa Trestného zákona.

Vzhľadom na zásadu in dubio pro reo (v pochybnostiach v prospech obvineného) obžalovaný žiadal aby bol oslobodený spod obžaloby, a to podľa § 285 Trestného poriadku, nakoľko existujú pochybnosti o jeho vine.

Je toho názoru, že v trestnom konaní nebolo žiadnym spôsobom preukázané, že by mal vedomosť o tom, že predmetné heslá používali aj extrémistické organizácie, skupiny či ideológie, a ani to, že by ich v čase keď sa mal dopustiť predmetných trestných činov detailne poznal.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací preskúmal v zmysle § 317 ods. 1 Trestného poriadku zákonnosť a odôvodnenosť napadnutého rozsudku ako i správnosť postupu konania, ktoré mu predchádzalo. Mal pritom na zreteli aj povinnosť prihliadnuť na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku a zistil, že odvolanie obžalovaného nie je dôvodné.

Špecializovaný trestný súd v rámci procesného postupu rešpektoval a dodržal základné zásady trestného

konania uvedené v ustanovení § 2 Trestného poriadku, a to najmä zásady zákonného procesu (§ 2 ods. 7 Trestného poriadku), práva na obhajobu (§ 2 ods. 9 Trestného poriadku), náležitého zistenia skutkového stavu veci (§ 2 ods. 10 Trestného poriadku), voľného hodnotenia dôkazov (§ 2 ods. 12 Trestného poriadku) ako aj zásady rovnosti strán (kontradiktórnosti) tak, ako je táto obsiahnutá v § 2 ods. 14 Trestného poriadku. Odvolací súd konštatuje, že súd prvého stupňa dospel k vyhlásenému rozsudku po bezchybnom procesnom postupe a v súlade so všetkými procesnými ustanoveniami, ktoré tento proces upravujú.

Špecializovaný trestný súd v odôvodnení svojho rozsudku dostatočne presvedčivo a zrozumiteľne vysvetlil, na základe čoho uznal obžalovaného za vinného a ako postupoval pri individualizácii konkrétneho druhu trestu.

Najvyšší súd konštatuje, že Špecializovaný trestný súd vyhodnotil vykonané dôkazy súhrne logickým a zároveň aj presvedčivo odôvodneným spôsobom, ktorému hodnoteniu z hľadiska pravidiel § 2 ods. 12 Trestného poriadku nemožno vytknúť podstatné chyby. Hodnotenie dôkazov Špecializovaného trestného súdu neodporuje základným princípom logického myslenia. Skutočnosť, že sa obžalovaný nestotožňuje so skutkovými a právnymi závermi Špecializovaného trestného súdu nemôže sama o sebe viesť najvyšší súd k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti záverov vyslovených Špecializovaným trestným súdom.

Najvyšší súd však považuje za potrebné nižšie sa podrobnejšie vyjadriť k charakteru hesla „Za Boha, za národ“ a tiež vyjadriť nesúhlas s prepojením okolností spáchania trestného činu s členstvom obžalovaného v politickej strane C.

Následne možno dodať, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany v konaní, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces neznamená ani právo na to, aby bola strana konania pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne právo strany v konaní, ak si neosvojí ňou navrhnutý spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov a ak sa neriadi jej výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov (nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 339/2008, II. ÚS 197/2007, II. ÚS 78/2005, V. ÚS 252/2004).

Obžalovaný považoval odsudzujúci výrok rozsudku Špecializovaného trestného súdu za nesprávny a uložený trest za neprimeraný z toho dôvodu, že samosudca vykonané dôkazy nesprávne posúdil a vyhodnotil jednostranne v jeho neprospech.

Vo svojej podstate odvolanie obžalovaného spočívalo na tvrdení, že výroky „NA STRÁŽ!“ a „ZA BOHA, ZA NÁROD“, nie sú extrémistického charakteru a už vôbec to neplatí v kontexte vykonaného znaleckého dokazovania. Predajom rôznych drevených výrobkov si mal len privybrať na živobytie.

K odvolacím námietkam najvyšší súd uvádza:

Obžalovanému sa kladie za vinu v bodoch 1/, 2/ a 3/ rozsudku spáchanie zločinu výroby extrémistického materiálu podľa § 422a ods. 1 Trestného zákona a pokračovacieho prečinu rozširovania extrémistického materiálu podľa § 422b ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona.

Podľa § 130 ods. 7 Trestného zákona extrémistickým materiálom sa na účely tohto zákona rozumie písomné, grafické, obrazové, zvukové alebo obrazovo-zvukové vyhotovenie:

- a) textov a vyhlásení, zástav, odznakov, hesiel alebo symbolov, skupín a hnutí, ktoré smerujú alebo v minulosti smerovali k potláčaniu základných ľudských práv a slobôd,
- b) programov alebo ideológií skupín a hnutí, ktoré smerujú alebo v minulosti smerovali k potláčaniu základných ľudských práv a slobôd,
- c) obhajujúce, podporujúce alebo podnecujúce nenávisť, násilie alebo neodôvodnene odlišné zaobchádzanie voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, farbe pleti, etnickej skupine, pôvodu rodu alebo pre ich náboženské vyznanie, ak je

zámienkou pre predchádzajúce dôvody, alebo

d) ospravedlňujúce, schvaľujúce, popierajúce alebo hrubo zľahčujúce genocídium, zločiny proti mieru, zločiny proti ľudskosti alebo vojnové zločiny, ak bol páchatel' alebo účastník tohto činu odsúdený právoplatným rozsudkom medzinárodného súdu zriadeného na základe medzinárodného práva verejného, ktorého právomoc uznala Slovenská republika, alebo právoplatným rozsudkom súdu Slovenskej republiky.

Negatívnym vymedzením v § 130 ods. 8 Trestného zákona sa následne uvádza, kedy o extrémistický materiál nepôjde.

Ako už uviedol najvyšší súd vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach (uznesenie sp. zn. 1To/4/2021), extrémistickým materiálom sa rozumie podľa legálnej definície v § 130 ods. 7 Trestného zákona (pozitívne vymedzenie) všetky písomné, grafické, obrazové, zvukové alebo obrazovo-zvukové vyhotovenia materiálov uvedených v písm. a) až d) citovaného paragrafu. Tam uvedené materiály sa za extrémistické nepovažujú v prípade splnenia hypotézy v ustanovení § 130 ods. 8 Trestného zákona (negatívne vymedzenie), ak preukázateľne slúži na realizáciu vzdelávacích, zberateľských alebo výskumných aktivít.

Z uvedeného vymedzenia je zrejmé, že sa musí jednať o objektívne extrémistický materiál, a to primárne bez ohľadu na osobnostný profil osoby, ktorá takýmto materiálom disponuje. Nie je teda v zásade prijateľné, aby bol nejaký materiál posúdený ako extrémistický primárne s poukazom na osobnostnú charakteristiku osoby, ktorá ním disponuje, pričom ak by ním disponovala iná osoba (bez „potrebných“ osobnostných čŕt), jednalo by sa o materiál nezávadný. Ako extrémistický materiál môže byť určitý materiál posúdený len s ohľadom na jeho obsah alebo povahu.

Pri posudzovaní, či sa jedná o extrémistický materiál, musí byť teda jednoznačne preukázané, že sa o takýto druh materiálu jedná objektívne, a to primárne bez ohľadu na osobnostný profil osoby, ktorá takýmto materiálom disponuje. Ako extrémistický materiál môže byť určitý materiál posúdený len s ohľadom na jeho obsah alebo povahu a nie s poukazom na osobnostný profil osoby, ktorá ním disponuje. V opačnom prípade sa môže stať, že sa absencia niektorého zo znakov objektívnej stránky trestného činu nahradí osobnostnou charakteristikou subjektu a rozhodnutie o vine bude založené na neprípustnej prezumpcii chýbajúcich znakov. V uznesení, sp. zn. 1To/12/2022, z 12. júna 2022, najvyšší súd následne upresnil, že za extrémistický symbol (materiál) je možné považovať aj symbol, ktorý síce jednoznačne nemožno za extrémistický označiť, ak je zároveň vedome a úmyselne použitý ako zástupný symbol explicitne extrémistického symbolu, a to v kontexte - spolu s inými explicitne extrémistickými symbolmi.

Najvyšší súd po preskúmaní spisu dospel k rovnakému záveru ako súd prvého stupňa, pretože skutky kladené za vinu obžalovanému B. F. sú za danej kvalifikácie trestnými činmi výroby extrémistických materiálov a rozširovania extrémistických materiálov. Na rozdiel od obžalovaného má rovnako ako súd prvého stupňa skutkové zistenia za úplné a zrejmé. To platí aj o vysporiadaní sa súdom so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie.

Uvádzané drevené srdcia a listina s uvedenými heslami skutočne predstavujú extrémistický materiál. I keď do istej miery sa aj najvyšší súd stotožňuje s námietkami obžalovaného, že podaný znalecký posudok má určité nedostatky vo vzťahu k uvádzaniu relevantných zdrojov, toto formálne pochybenie však nemá podstatný vplyv na jeho validitu a predovšetkým pre to, že sa vyjadroval ku skutočnostiam ktorých povaha je v prevažnej väčšine všeobecne známa. Určité pochybnosti, ako už bolo naznačené, vznikli len pri posudzovaní charakteru hesla „Za Boha, za národ“.

Pokiaľ ide o frázu „NA STRÁŽ!“, súd správne pri takom závere vychádzal okrem znaleckého posudku aj z doterajšej súdnej praxe (pozri uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 5To/4/2020, z 15. apríla 2021), ktorou bolo ustálené, že citovaným pozdravom sa možno hlásiť k potláčaniu základných práv a slobôd a hlásať rasovú, etnickú, národnostnú a náboženskú nenávisť. Najvyšší súd nemá v tejto časti žiadne pochybnosti.

Napokon, bez ohľadu na závery znaleckého posudku je z bežne dostupnej odbornej i populárno - náučnej

literatúry (napr. Sokolovič, P.: Hlinkova garda 1938 - 1945. Ústav pamäti národa, Bratislava, 2009) notoricky známe, že pozdrav „Na stráž!“ bol v období tzv. Slovenského štátu v rokoch 1939 - 1945 používaný ako polooficiálny pozdrav organizácie Hlinkova garda. Tento pozdrav je uvádzaný i na záver oficiálnych úradných dokumentov Hlinkovej gardy (listy, prípisy, rozkazy, usmernenia) a možno ho považovať za slovenskú obdobu pozdravu „Heil Hitler!“ K charakteru organizácie Hlinkova garda sa už vyjadril znalec ako i súd prvého stupňa a odvolací súd preto nepovažuje za potrebné tieto konštatovania, s ktorými sa stotožňuje, opakovať.

Je pravdou, že pozdrav „Na stráž“ požívali pred obdobím rokov 1938 - 1945 aj iné organizácie, avšak tento fakt nemá na extrémistický charakter tohto pozdravu žiaden vplyv. Podstatné je, že tento pozdrav si v danom období „prisvojila“ či osvojila práve Hlinkova garda a jej predstavitelia a členovia, čím získal explicitne extrémistický charakter. V súčasnosti ho zároveň používajú priaznivci neonacistickej scény a to odkazujúc tak na tzv. slovenský štát, Hlinkovu gardu a ich ideológiu. Uvedený pozdrav má preto objektívne extrémistický charakter.

Na druhej strane však heslo „Za Boha, za národ“ nie je možné samostatne, bez nadväznosti na súvislosti za ktorých bolo použité, považovať za extrémistický materiál, i keď aj toto heslo bolo preukázateľne používané predstaviteľmi Hlinkovej gardy.

Z vykonaného dokazovania však jednoznačne vyplýva, že obžalovaný vyrábal a ponúkal drevené výrobky s nápismi „Na stráž“ a „Za Boha, za národ“ s úmyslom ich ponúkajú na predaj spoločne (v určitej súvislosti či nadväznosti), odkazujúc na konkrétnu ideológiu vybral si heslá či pozdravy pochádzajúce z rovnakého časového obdobia a týmito „výrobkami“ cieľil na konkrétnu špecifickú cieľovú skupinu, vzývajúcu práve ideológiu obdobia tzv. slovenského štátu.

Inými slovami a s poukazom na vyššie uvedenú judikatúru, ide o situáciu, keď heslo „Za Boha, za národ“ na určitom výrobku, samostatne za extrémistické nemožno považovať, ale v súvislosti s formou propagácie tohoto výrobku v spojitosti s jednoznačným heslom (pozdravom) „Na stráž“, už dáva iný význam a výrobu a ponúkanie výrobku tohto obsahu možno jednoznačne podradiť pod príslušnú skutkovú podstatu v zhode s platným a účinným Trestným zákonom.

Nápis „Za Boha, za národ“ na drevenej tabuli v tvare listiny bol zo strany obžalovaného teda vedome a úmyselne použitý ako zástupný symbol explicitne extrémistického symbolu („Na stráž“), a to v kontexte - spolu s iným explicitne extrémistickým symbolom pričom v tomto spojení oba výrobky jednoznačne odkazovali k extrémistickej ideológii ktorú reprezentovala minimálne v rokoch 1939 - 1945 Hlinkova garda.

Tvrdenie obžalovaného, že nevedel aký mali oba nápisy vo svojom súhrne ideologický obsah, vyznieva skutočne absurdne a ani odvolací súd mu neuveril.

Je nepochybné, že aj osobe so základným vzdelaním je počas vyučovacieho procesu poskytnuté dostatočné penzum informácií o charaktere Slovenskej republiky v rokoch 1939 - 1945, vývoji počas tohto obdobia a o činnosti Hlinkovej gardy.

Na tom nič nemení ani pohnútkou obžalovaného, ktorou bola snaha o získanie finančného prospechu z predaja vyrobených predmetov. Forma akou to urobil, totiž naplnila znaky skutkových podstat trestných činov uvedených vo výrokovej časti prvostupňového rozsudku.

V ďalšom potom najvyšší súd odkazuje na podrobné a vyčerpávajúce odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa, s ktorého závermi sa, až na uvedené výhrady, stotožnil. Pri závere o vine obžalovaného nemal odvolací súd žiadne pochybnosti.

Ku otázke, ktorú obžalovaný považoval za podstatnú a súd prvého stupňa znalci na ňu neumožnil podľa jeho názoru odpovedať, najvyšší súd uvádza, že súd znalca poučil, že na ňu nemusí odpovedať, keďže takáto otázka položená obžalovaným bola buď hypotetická alebo smerujúca na jeho čisto subjektívny názor. Obžalovaný bol opakovane uzročený, že predmetom znaleckého dokazovania sú odborné otázky, ktoré je znalec povinný zodpovedať, v súvislosti so skutočnosťami, ktoré tvoria predmet trestného konania, teda otázky konkrétne, znalci neprináleží hodnotiť otázky právne, motiváciu, ani prezentovať vlastné domnienky a názory.

+ + +

V súvislosti s výrokom o treste najvyšší súd poznamenáva, že Špecializovaný trestný súd uložil obžalovanému taký druh trestu - trest odňatia slobody s podmieneným odkladom jeho výkonu a probačným dohľadom, ktorý zodpovedá základným princípom a pravidlám ukladania trestu. Pre uloženie mimoriadne zníženého trestu nevidel dôvod ani súd odvolací.

Medzi základné princípy a pravidlá pri ukladaní trestu v prvom rade patrí ustanovenie § 34 ods. 1 Trestného zákona zakotvujúce účel trestu, podľa ktorého trest má zabezpečiť ochranu spoločnosti pred páchatelom tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvorí podmienky na jeho výchovu k tomu, aby viedol riadny život a súčasne iných odradí od páchania trestných činov; trest zároveň vyjadruje morálne odsúdenie páchatela spoločnosťou.

Trest je opatrením štátneho donútenia, ktoré v mene štátu na základe a v medziach zákona ukladajú v predpísanom konaní na to povolané súdy páchatelovi za spáchaný trestný čin. V tejto definícii je vyjadrená zásada nulla poena sine lege sine crimine sine iudicio. Trest ako právny následok trestného činu môže priamo postihnúť len páchatela trestného činu (zásad personálnosti trestu) tak, aby bol zabezpečený čo najmenší vplyv na jeho rodinu (§ 34 ods. 3 Trestného zákona). Trest je jedným z prostriedkov na dosiahnutie účelu Trestného zákona. Tým je určená aj jeho funkcia v tých smeroch, v ktorých má pôsobiť zákon na ochranu spoločnosti jednak pred páchatelom trestného činu, voči ktorému sa prejavuje prvok represie (zabráneniu v trestnej činnosti) a prvok individuálnej prevencie (výchovy k riadnemu životu - rehabilitácia), a jednak aj voči ďalším členom spoločnosti - potencionálnym páchatelom, voči ktorým sa prejavuje prvok generálnej prevencie (výchovne pôsobenie trestu na ostatných členov spoločnosti). Ochrana spoločnosti sa teda uskutočňuje dvoma prvkami, a to prvkom donútenia (represia) a prvkom výchovy. Oba prvky sa uplatňujú v zásade súčasne v každom treste, pričom treba mať na zreteli dôležitosť vzájomného pomeru medzi trestnou represiou a prevenciou.

Ochrana spoločnosti pred páchatelmi trestných činov vrátane ochrany práv a slobôd jednotlivých občanov robí z trestu prostriedok sebaobrany spoločnosti pred trestnými činmi. Trest pritom nesmie byť prostriedkom na riešenie iných spoločenských problémov. Preto Trestný zákon vychádza z myšlienky, že základným účelom a cieľom trestu je ochrana spoločnosti pred trestnými činmi a pred ich páchatelmi.

Individuálna prevencia spočíva vo vytvorení podmienok na výchovu odsúdeného na to, aby viedol riadny život. Generálna prevencia má zabezpečiť nielen odradenie ostatných potencionálnych páchatelov od páchania trestných činov, ale i utvrdenie pocitu právnej istoty a spravodlivosti u ostatných členov spoločnosti. Spravodlivé a včasné uloženie trestu dáva ostatným členom spoločnosti najavo, že konanie, za ktoré bol uložený trest je protiprávne a nežiaduce. Varuje ich pred páchaním trestnej činnosti a posilňuje pocit právnej istoty a právneho štátu. Trestný zákon vychádza z jednoty individuálnej a generálnej prevencie, pričom obe tieto zložky sa navzájom dopĺňajú a podmieňujú. Disproporcia medzi jednotlivými druhmi prevencie v zásade vedie k nedostatočnému výchovnému pôsobeniu trestu tak na páchatela trestného činu ako i na ostatných členov spoločnosti. Trest samozrejme musí vyjadrovať aj morálne odsúdenie páchatela spoločnosťou. V treste je teda obsiahnuté aj spoločenské odsúdenie, negatívne hodnotenie páchatela a jeho činu, ale tak právne ako aj etické.

Ďalším ustanovením, ktoré musí súd aplikovať pri úvahách týkajúcich sa ukladania trestu je § 34 ods. 4 Trestného zákona, podľa ktorého pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliadne najmä na spôsob spáchania činu a jeho následok zavinenie, pohnútku, príťažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti a na osobu páchatela, jeho pomery a možnosť jeho nápravy. Výmerou trestu sa rozumie nie len určenie trestu v rámci sadzby tam, kde je trest takto kvantifikovaný, ale aj určenie rôznych modalít alebo obsahu trestov, ak je toto určenie vyhradené súdu (napr. určenie druhu a rozsahu zakázanej činnosti, rozsahom majetku, ktorý prepadá v prospech štátu, určením podmienok obmedzení pri treste zákazu pobytu pri podmienenom odsúdení). Práve rozpätie zákonom stanovenej trestnej sadzby pri určitých trestoch umožňuje a zároveň ukladá súdu povinnosť individualizovať ukladany trest. Súd je povinný vo výmere uloženého trestu zohľadniť všetky okolnosti uvedené v ustanovení § 34 ods. 4, ods.

5 Trestného zákona.

Osobu páchatel'a treba hodnotiť vo všetkých súvislostiach v rámci hodnotenia osoby páchatel'a, pričom nemožno obísť ani možnosť jeho nápravy. Úsudok o možnosti nápravy páchatel'a si súd vytvára z veľkej časti už na základe hodnotenia povahy a závažnosti spáchaného trestného činu (t. j. či ide o prečin, zločin, obzvlášť závažný zločin) pri náležitom zhodnotení osoby páchatel'a. Možnosť nápravy páchatel'a konkretizuje jeho osobu vo všetkých zásadných súvislostiach. Primárne ide o stanovenie prognózy budúceho vývoja správania sa páchatel'a na základe objasnenia jeho osobnostných vlastností a ich spojitostí so spáchaným trestným činom vrátane vplyvu sociálnej mikroštruktúry. Z hľadiska posúdenia možnosti nápravy páchatel'a má veľký význam celkový spôsob jeho života a jeho správanie pred spáchaním trestného činu a jeho postoj k spáchanému trestnému činu (Rt 23/1967). Záver súdu o možnosti nápravy páchatel'a musí byť vždy v plnom súlade s ochranou, ktorú súd uložením trestu poskytuje záujmom spoločnosti, štátu a občanom pred útokmi páchatel'ov trestných činov a výchovným pôsobením na ostatných členov spoločnosti. Pri ukladaní trestov treba zároveň vychádzať zo spojenia a vzájomnej vyváženosti dvoch princípov, a to z princípu zákonnosti trestu a z princípu individualizácie trestu. Trest musí byť úmerný k spáchanému trestnému činu (zásada proporcionálnosti trestu), úmernosť trestu okrem iného určujú aj pohnútky páchatel'a a možnosti jeho nápravy.

Špecializovaný trestný súd postupoval v súlade s vyššie uvedenými zásadami ukladania trestov a pri určení druhu trestu správne u obžalovaného B. F. prihliadol na spôsob vykonania činu, na jeho zavinenie, pohnútku, na osobu obžalovaného, jeho pomery, na možnosť nápravy obžalovaného a uložil mu primeraný trest zodpovedajúci potrebám individuálnej a generálnej prevencie trestu ako aj morálnemu odsúdeniu páchatel'a spoločnosťou.

Správne bol posúdený aj pomer príťažujúcich a poľahčujúcich okolností. Ak obžalovaný poukazoval na svoje neutešené rodinné a majetkové pomery, tak na túto skutočnosť reflektoval dostatočne už súd prvého stupňa, ktorý mu uložil trest podmienený.

To isté potom platí aj o uložení obmedzenia spočívajúcom v zákaze výroby, ponuky a predaja extrémistických materiálov a zverejňovania na verejných sociálnych sieťach príspevkov s extrémistickou tematikou a trestu prepadnutia vecí, ktoré rovnako súd prvého stupňa uložil v súlade so zákonom.

Najvyšší súd zároveň nezistil ani dôvod na aplikáciu Trestného zákona v znení účinnom po 06.08.2024, pretože toto znenie nie je pre obžalovaného priaznivejšie.

+ + +

Najvyšší súd záverom len dodáva, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné, alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na to, že v dvojínštančnom súdnom konaní rozhodnutia súdu prvého a druhého stupňa tvoria jednotu, a preto je nadbytočné, aby odvolací súd opakoval vo svojom rozhodnutí správne skutkové a právne závery súdu prvého stupňa.

Keďže rozhodnutie súdu prvého stupňa nebolo potrebné meniť, alebo rušiť, nakoľko toto je zákonné a správne a Špecializovaný trestný súd v zásade nepochybil, odvolací súd poukazuje v plnom rozsahu na dôvody napadnutého rozsudku. Dôvody napadnutého rozsudku sú zrejmé až vyčerpávajúce, logické a zákonné a najvyšší súd s nimi plne súhlasí.

Riadiac sa uvedeným rozhodol najvyšší súd tak, ako je vyjadrené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.